

Vrijwilliger observeert politie Nepal.

Liesbeth Lenselink

De traditionele vredesbeweging IKVPax Christi zal iedereen kennen, maar heeft u ooit gehoord van Peace Brigades International (PBI)? Liesbeth Lenselink, oud-voorzitter van de landelijke remonstrantse jongerengemeente Arminius, leidt sinds anderhalf jaar de Nederlandse tak van deze non-profit organisatie. Anderhalve kamer in Utrecht is het actiecentrum. Onverschrokken cowboys of bezonnen vredesactivisten?

International Peace Brigades

'Making space for peace' Peace Brigades International werd in 1981 opgericht in Canada door een aantal vredesactivisten. Zij bedachten het concept om mensenrechtenverdedigers in conflictgebieden in hun werk permanent te laten begeleiden door vrijwilligers uit de hele wereld. Door de aanwezigheid van deze vrijwilligers kijkt de wereld als het ware mee, waardoor de mensenrechtenverdedigers beschermd worden en eventuele mensenrechtenschendingen niet onopgemerkt blijven. 'Wij kunnen een wereldwijd diplomatiek steunnetwerk mobiliseren dat druk kan zetten op een regering als de dreiging te groot wordt. 'Making space for peace' is onze slogan', zegt Liesbeth, 'we mengen ons niet in een conflict, zijn onpartijdig en opereren gewelddoos, maar alleen al door onze aanwezigheid beschermen we mensenrechtenactivisten en stellen hen in staat om zelf

aan een betere toekomst te werken. Overigens werken we alleen op aanvraag van mensenrechtenverdedigers of –organisaties uit de conflictlanden. Vervolgens doen we uitgebreid onderzoek om te kijken of we deze begeleiding veilig en vreedzaam kunnen bieden.' In 2010 zond PBI vrijwilligers uit 25 verschillende landen naar Colombia, Guatemala, Mexico, Nepal en Indonesië. Meer dan vijftig mensenrechtenorganisaties en drie vredesgemeenschappen worden beschermd door zo'n 120 mensen in het veld. Naast de projectteams in de vijf landen zijn er wereldwijd zestien PBI-kantoren actief, waarvan sinds 1988 ook een in Nederland. Op het moment zijn er tien Nederlanders door PBI uitgezonden, in Nederland zijn daarnaast 45 vrijwilligers actief. Projectlanden tezamen met de verschillende lokale kantoren plegen interventies richting overheden en instituties als dat nodig is. Hier-

naast werven, begeleiden en trainen de lokale kantoren vrijwilligers die op uitzending gaan. Ook doen ze aan fondsenwerving, bouwen aan een steunnetwerk van politici, ngo's en specialisten en geven voorlichting over het werk van PBI. 'PBI kent niet echt een gezagsstructuur, beslissingen in de organisatie worden op basis van consensus genomen', zegt Liesbeth. 'Ook in het veld werken we zo, vrijwilligers moeten hier dus mee om kunnen gaan.'

Vrijwilligers *Wat zijn het voor mensen die bij jullie aankloppen om te worden uitgezonden? Wat voor mensen zoekt PBI?* Liesbeth: 'In Nederland zijn het veel mensen die eind twintig zijn. Zij hebben de behoefte om iets goeds te doen, willen werkervaring opdoen, zoeken een manier van zelfontplooiing en ook soms het avontuur. PBI biedt een goed betaalde vrijwilligersbaan; reis- en verblijfkosten worden vergoed en je krijgt zakgeld en kosten voor repatriëring. Vaak hebben de vrijwilligers al een link met het land door familie of studie. De helft van de mensen blijft na afloop van het contract in het land en gaat dan vaak bij een andere niet-gouvernementele organisatie aan de slag. Wij stellen veel voorwaarden aan de kandidaten. Zij moeten teamspelers zijn, want je leeft een jaar lang met mensen in hetzelfde huis dat ook je kantoor is. Je doet letterlijk alles samen en je maakt beslissingen zoals gezegd op basis van consensus. Daarnaast moeten ze kunnen functioneren onder stress, een onpartijdige rol kunnen spelen, de taal spreken en een jaar of meer van huis willen zijn. De sollicitatieprocedure duurt ongeveer een jaar. In die periode hebben de kandidaten sollicitatiegesprekken en volgen ze een aantal trainingen. Dan wordt al snel duidelijk wie geschikt is om uitgezonden te worden; driekwart van de kandidaten valt in dat jaar af.'

Veiligheid *Hoe zit het met de veiligheid van de uitgezonden mensen? Wie bepaalt of de risico's niet te groot zijn voor vredeswerkers? Heeft de inzet van PBI effect?* Liesbeth: 'Wij maken uitgebreide risicoanalyses en veiligheidsplannen per land, maar het is duidelijk dat dit soort werk altijd risico met zich mee brengt. Die spanning trekt ook mensen aan. Dat mag best, maar zij moeten wel voorzichtig en ingetogen kunnen opereren. Een constante staat van alertheid van de vredeswerker is nodig om zijn of haar veiligheid te garanderen. Effect is moeilijk te meten in ons werk; het zijn de mensenrechtenactivisten zelf die het belang van PBI onderstrepen. Zij getuigen van de bescherming die zij ervaren door de aanwezigheid van PBI. In de praktijk is nog nooit iemand van PBI omgekomen of gekidnapt. En ook is nooit een lokaal iemand tijdens een periode van begeleiding vermoord, helaas wel mensen die wij in het verleden begeleid hadden. De tactiek van de overheid is het creëren van angst en verlamming. Activisten zeggen dat zij door PBI de kracht hebben om door te gaan met hun werk. Advocaten durven vaak niet naar gebieden te gaan om informatie te verzamelen over mensenrechtenschendingen. Met begeleiders van PBI durven ze dat wel.'

Michel Peters
Coördinator communicatie bij de remonstranten

'Ik ben in augustus teruggekomen van een jaar vrijwilligerswerk voor PBI in het Barrancabermeja team in Colombia. In december ga ik er opnieuw naar toe, nu naar de regio Uraba in het noorden aan de grens met Panama. Daar ga ik vluchtelingen in eigen land beschermen. Het zijn onder andere afrocolombianen die door paramilitaire groepen in opdracht van palmoliebedrijven van hun land zijn verdreven. Na vele processen mogen zij nu weer terug naar hun gebied, maar ze zijn hun leven daar niet zeker. Ook zijn we aanwezig in de vredesgemeenschappen, zoals die van San Jose de Apartado, dorpen die hebben besloten met geen van de strijdende partijen samen te werken. Levensgevaarlijk voor hen in een land als Colombia, want juist door zich niet-actor, niet-deelnemer in het conflict te verklaren worden zij een doelwit van de verschillende strijdende partijen. De helft van mijn werk bestaat uit het observeren van de situatie ter plekke, de rest van mijn tijd gaat op aan het maken van context- en risicoanalyses en aan het interne proces, zoals overleg en terugkoppeling. Geen cowgirl hoor, maar juist een bezonnen vredesactivist. Het motiveert mij enorm dat ik bij kan dragen aan het behouden en vergroten van de werkruimte van mensenrechtenactivisten. Daarnaast is het bijzonder om in de gemeenschappen te komen, de moedige mensen die ik daar tegen kom, houden mij ook aan de gang. De verhalen die mensen aan mij vertellen, gaan vaak over hen aangedaan geweld. Als hulpverlener identificeer ik me ten dele met de mensen waarmee ik werk, en ten dele ook weer niet. Het is altijd een samenspel van professionele afstand houden en natuurlijk empathie voor de doelgroep. Binnenkort vieren we een feestje in Colombia omdat PBI er 15 jaar actief is. Een dubieuze mijlpaal, dat wel.'

Carly Bishop, projectvrijwilliger Colombia

Peace Brigades International heeft geen winstoogmerk, ontvangt geen geld van de overheid en is derhalve geheel afhankelijk van fondsen en van giften van particulieren. Uw financiële bijdrage is welkom op gironummer 4174379 t.n.v. Peace Brigades International in Utrecht. Ook uw inzet als vrijwilliger voor PBI wordt gewaardeerd. www.peacebrigades.nl